

AZ ÓSZIRMI KÓDEX

(részletek)

Városhely

Városhelyet
a tengernyi gondban ázó
Városhelyet
egyetlen inalással szelni át
képezve ezzel
villanásnyi pillanatra
a kerítő fal
freskólepte túloldalát.

A tűzhely kihűlt hamvához
tartozni így
– a kódexfestő visszarévülő szürkéjét
a freskófestő kapunyi kékjét
gazdagítja.

Az Érkezés ünnepére készülődünk. A héten, a freskófestő kérésére, sötétben tapogatózva, kibontogattuk a rendház ablakait, megkerestük a kertre nyíló ajtót is, a festett, összeölelkező történetek sűrűjében - a kódexfestő, meg én. Az utolsó előtti éjszaka fáradtan hevertem priccsemen és amikor úgy éreztem, hogy az álom úrrá lesz rajtam és szemeim előtt összekeverednek a kis kamra behatárolt égtájai, feltápászkodtam, durván faragott asztalomhoz léptem, aztán, hogy elvégezzem napi penzumomat, az előírt elmélkedések kötelességszerű végigpörgetése után, lapoztam egyet az évkönyvben. A kódexfestő megelőzött a munkában: a tiszta pergamen bal felső sarkából, a nyugati margón túlról, mint visszarévedő mondat hatalmas kezdőbetűje, kinyílt szemeim előtt a frissen gyalult éjszaka. A kódexfestő közelgő ünnepünk sodra alá gyűrt, kétségbeesett kéznyomát halántékomra szorítottam:

*(Nem hallanátok meg, ha kiáltanék,
ha földhöz verném ráncaimat,
emlékem zörögne csak bennetek,
mint kallódó hiedelem -
szálkás arckép a gyerekkorból.)*

85

*Eltévedtem. Eddig azt hittem, évkönyvemben, mint a mesebeli vízesésben, ami-
ben, ha az ember a vibráló, tört pillanatok közti kisimult, kellő időben érkezik
és belepillant, megláthatom a jelent – most megértettem, hogy lekéstem a pil-
lanatot (ki tudja, talán a pillanattért), amit a vízesés számomra tarto-
gatott, de azért belenéztem. Visszafelé indulok, meg kell másznom a Fű
hegyét, a hegyről lefelé, mondják, ezt énekeltem majd:*

*lebontják bordáinkról az utat,
a lábainkat szétverik, (szükségtelen hidak),
a moszatos lábakat. Bokor ül mellénk
folyóba merült gondolattal, nézi a partról
a partokat,*

*aztán Völgyikútban kerekükre karoltak a malmok, pörgettek fölfelé a
völgytorokba, a Muterus tengerszembe alászálltam, hogy eztán csak egy-
egy mondatban bukkanhassak a felszínre:*

*a tél a szoba falán,
az ősz a sarokban,
a nyár az ajtó felett,
a tavasz az ablaknál
lóg egy-egy szegen:
anyám házában, vigyázva,
(kiszáradt gyógyfüvek),
majd egymás mellé
kerülhetnek az emlékek.*

*„Hazatérnek a testvérek” – gondoltam. A kiváltságukban irigy helyhez kötöttek
sértettséggel lapoztam fel jövőbe nyúló, hazatért történeteiket.*

*(Öregasszony fon,
fonó mozdulatokkal
kaparásza a levegőt,
a levegő élén kisimul arca,
arca túlcsiszolt mélyén*

*láthatjátok a napot,
melyen ráléptetek
a nyikorgó kerti ösvény alatt
őszbecsomósodott gyökerekre.)*

86

Az ünnep estéjén úgy meredtek rám, mint az egyetlen ismeretlenre. Gyanakvásuk elsötétítette a nagytermet. Egy éve, útra indulásuk éjszakáján érkeztem, ők még nem találkozhattak velem. Szertartásos szavakat mormoltak felém közeledés helyett, gyertyák félreforduló lángjával mozdígtatták esetlen darabosságukat, aztán a nagy kerek asztal mellett, az egymásra ürített poharakból csordogálni kezdtek az év megtisztult napjai. A freskófestő gyors mozdulatokkal, szénnel hordta fel az elhangzott mondatokat az izzadó falra - a pontos formákat s a színeket a hátralévő év bezáruló óráira tartogatta. A kódexfestő az elnagyolt arcokat nézegette, a szemek sarkából a történetekre hulló fénytörések érdekelték, a kezek félbemaradt írásjeleit figyelte, a szájak szögletében felejtett, meg nem mutatott véleményeket gyűjtötte. Én hallgattam. Igyekeztem megjegyezni a vándorzenész minden egyszer megszólaló, a freskókban eltompuló hangjegyét. Legalábbis így tettem.

*Mintha...
Mit mondanék?
Visszarepít a várakozásuk.
Fel tudom-e fedni?
Én magam...*

*(Ott még zsong
a levegő amiből
itt nem lett még
mit hozhatnék
mentségül*

*legkevésbé a...
keresem a szót
elharapom
félbeharapom
kezdettől
gyalog vagyok
akár az évszakok.*

*A lecsapódott arcot
töröljétek le a porról.)*

1
Míg apám apjára emlékezett,
az első felindulásról, a védtelen
csöndben, lebogoztam
nagyapám szárnyait.

2
Szelet vártam
vállaimon még dermedt,
éppen kigombolt tollakkal.
Egy ágösvény derengett csak,
lenn, mellette kémény
kecsegtetett sétaúttal.

3
Az erdőszélig
kísértetek tekintetekkel:
az a távolodó alak vagyok
a gyenge tájképen.
Városszéli házakat takar ruhám,
merev madarakkal,
néma harang kongó árnyékával
egy síkban, magasan.
Oda emelik sután festett
kézmozdulattal
(gondolják, magammal viszem?)
azt az elbocsátásszerű
merev búcsút, amit elnyel
a megsárgult mező,
a csipkés szél.

4
Elfújta szelek,
betemetett havak
járnak úgy, mint én.

Lássátok azért bolyhos
köpenyemet is
elárvult ünnepetek
ablakában.

5
Kifordított emberarc,
löszfalak közt,
mélyúton madarak
bőre száradt verdesve.
A forrásvíz, mielőtt reggeledett
tollas tisztásról
az esti tűz elszökött
illatának völgyét kereste.

6
Madártan.
Víz itta kavicsoké.
Amint hull és pördül
egyetlen tűlevél – övé.
A lány szája.
Nyitva. Csukva.
Beszéd fuvallatának tana.
Az egyetlen tűlevél sodródásáé,
tapintásomé.
A lány összeszorított ajka.
Elszabadult madarak tana.
A kavicsok hűsítő nyeldeklése.

7
A vándor ösvényt talál – egy virág
szárán át kiutat az emberek közül.
Ahogy egyre termékenyebb tájakat
képzél – a kiindulópont úgy halványodik:

ha sosem-kaszált
tisztásra fekszik, a növényeket
földre dönti, mint egykor kedvesét,

por csattan az ösvény
hosszában, mert ennyi súlyt
szára nem derék megtartani –
a virág elhever, beleömlik a fűbe,

egy méhnek sem adta így –
egész fedetlenül hagyva szírmaít,
színei mind, a kavarodásban, hozzá-
verődnek az ember bőréhez:

89

előbb kar bomlik belőled,
hozzám érnek melleid,
és csípőd belém ütődik,
mikor megölellek s meztelen
combod is lágyan lágyékon ver.

8

Begöngyölt gyümölcsök közt
viz az út, porok, illatszerkezetek
vezetnek. Gazos házak, leszáradt pikkelyek
mentén mindenütt világvégi kertek,
kutyákhoz láncolt virágzó mandulafák,
megalvadt ruhák a karók hegyén,
ázott lécek, szétfutó gyalogösvények,
kerítéssel benőtt keréknyomok.
Mindenki lerak egy jelet az árokparton
(követ, zajt, letaposott füvet),
mert mindenki másban hagyta
magadból valamit, ahogy itt hagyta
magamban engem is.

9

Mezőn a távolság: virág,
fű, gyom, a lábszáraknál matató
moha, zuzmó.

Erdőben a távolság: fa,
fagyöngy, kéregbe tapadó tapló,
páfrány, gomba,
bomló avarban csírák,
málló lombok
elfelejtett bolyhai,
tisztáson kő alatt
hunyorzó, fakó indák.

Benned: ha valaki gyökeret ereszt.

10

Ebben az átizzadt, kéktől híg
napfelkeltében vörhenyes bőrbe varrt
kutya fut. Akárhogy hívnak –
lohol utánad.

11

Széljárta vándorból,
megrágott idejűből,
ne űzz ki! – szabadíts meg!
Mert széljárta vándor
eres gyümölcs – dombmeleg
fűben hempereg.

12

Széllelbélelt minden gondolatom.
Ahol a patak tóvá öregbül –
lélegzetvisszafojtva gyűjtök
kavicsokat. Híd híján a víz
mélye felé vezetne utam.

Várom az esőt: a hegynek arcot növeszt,
szakálla nyúlik tőle a kőnek – emlékeztet.
Az időtlent bennem éri utol a kor.

A szó megered, a kezemből elhullanak
a kavicsok, záporoznak kérdéseim.

13

Behúzódok egy dió melegébe.
Bolyongok a féltekék között.

Fanyar füstök szívárognak
(vadludak szemcsés kiáltása,
mindenbe belemaró pára)
száron függő világomba –

elernyed, lehömböledik
a szárazon, jegesen kattogó,
elkócosodó fűbe. Kisandítok
a ködbe, végigfut hátamon a hideg.

91

Összegörbedten fekszem,
hetekig növekszem görcsösen,
hogy odébb gördüljön
csonttá fagyott odúm.

14

Favágók érkeznek.
Kijelölnek egy pontot
a sűrűben.
Szélesedő körökkel
készül a szűkülő tisztás.

15

Feketerigó szemezetett
lábnyomodból. Magok
énekké őrlődtek. Lépteid
zaját varjak lepik.

16

Nyár helyett az erdőbe
eltévedt, új rigó érkezik.
Türelmetlen röptét
még csillogó tollak zavarják,
sok ponton szúrják,
elveszejthetetlenül, szárnyait.
Fáról fára szél röpti,
zavarodott tudását
a felülről szemlélt tájról,
vélt tapasztalatait,
az ellene ítélt csöndben –
mily tájékozatlanság –
egy-egy szállongó,
megtagadott levélnek
fújja el.

17

92

Ezekben a napokban – innen úgy tűnik –
hangyajáratokat másolsz. Gondoltam is:
talán visszaköltözl hozzánk. Mintha
erősíteni szeretnéd vágyamat s a közeledő
ünnepet hoznád magaddal ezt írtad
egy megszólítás nélküli, címtelen levélben,
nekem:

„Beléd botlik az ősz,
csalitos többé nem fedez,
csupasz álmokat szősz,
levelenként szakadó
képekben lassan felejtesz.

Harmat dérré válik,
sebesre marja szájpaplásod,
véres péppé mállik
nyelved, ajkad, ha a fák kérgét,
az éllé fagyott füvet rágod.

Nyele nő a szavaidnak.
Látszik, amit mondasz.
Kis ködfoltok takarnak.”

18

Vége van.
Még néhányan ülnek
a fű hegyét földnek
fordító kaszások,
nézik a mezőt,
mereven falatoznak.

Mindegyik földet harap,
merülve kapaszkodik,
gilisztát érlelő,
zavaros nedvekből
elszántan táplálkozik.

19

A virágüvöltést,
mikor a zsibbadt vándor
kutyák közé érkezik az úton,
konyhakertek bölintésába,
ez elfelejtett, megalvadt
szenvedélyt – ruhája kezdi el.

20

A falakkal fedezett teremtest
felfedezi az érkező, mint mikor
a kapu szelt alma fél felét nyitja meg.
Tarka tornyok, tetők és torkok
közt él középpütt a harangozó
és családja. A síkátorokra
kopott kopogtatók lesnek éhesen.

21

Bezárul a kapu.

Az ablakokban
mézről levetett
korsók szárítkoznak.

Zárt karokkal
lesnek az örök,
hunyorásuk csonka
üvegéről visszaverődik a
városba merészkedő.

Néhány lépéssel beljebb
malom korgását hallani,
kódorgó szemekkel
liszt szítál.
Lomb kucorog,
tél korcsolyál.

A Hangyamarta kő megtisztításakor a hangyavadászok ellepték a hangyajáratokat. Betűkként futnak hódító lábnyomaik a pergamenen, a borjú erei vezetnek csak ki a napfényre. A hangyavadászokat csápcsimpolyáikkal és potrohdobjaikkal zenészek kísérték lelkesen, akik a fény felé már nem akarták követni a
94 harcosokat. A hangyajáratokat ma Zumzós-ként emlegetik, mely a kőre hordott Toronyerdő lába alatt rejti régi harci indulóikkal együtt nyirokba és pudvába vesző, felismerhetetlen arcukat. Könyvemben a betűk megvastagodott sötétjében látom őket, bodzavérük alvadtan pihen.

Egyszer én is megjöttem.

Folyóiratunk a
NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM
anyagi támogatásával jelenik meg. Terjeszti a Budapesti,
a Nemzeti és a Vidéki HIRKER RT.
és alternatív terjesztők

Szerkesztők

JÁSZ ATTILA – Csendes Toll (főszerkesztő, kiadóvezető)
PAPP MÁTÉ (költészet rovat: mahbija@gmail.com, Zene online rovat)
REICHERT GÁBOR (kritika rovat: reichertgabor87@gmail.com)
SZÉNÁSI ZOLTÁN (főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő)
SZÜCS BALÁZS PÉTER (próza rovat: szbalazspet@gmail.com, Füstjelek online rovat)

Lapterv és műszaki szerkesztés
SELYEI TAMÁS OTTÓ

Munkatársak

ACSAI ROLAND (Indiáner-gyermekirodalmi rovat)
BUCSI-KOVÁCS ANIKÓ
MURÁNYI SÁNDOR OLIVÉR
TURI MÁRTON
POGRÁNYI PÉTER

Tiszteletbeli munkatársak

BUJI FERENC
CSEKE ÁKOS
MONOSTORI IMRE
MUZSNAY ÁKOS
VASADI PETER

ÚJ FORRÁS

IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI FOLYÓIRAT
ALAPÍTÓ A KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
JÓZSEF ATTILA MEGYEI KÖNYVTÁRA

Megjelenik évente tízszer

Alapítva ezerkilencszázhatvankilencben
Alapító főszerkesztő: PAYER ISTVÁN

Szerkesztőség: 2890 Tata, Székely B. u. 2/A Telefon: 20/3353 626
E-mail: jasz.attila@ujforras.hu. Interneten olvasható: www.ujforras.hu
Előfizethető az Új Forrás szerkesztőségi címén. Előfizetési díj egy évre 5000 Ft.
ISSN 0133-5332

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár. A kiadásért felel: Új Forrás Kiadó Nonprofit Kft.
Készült a Sollers Kft. nyomdájában Tatán.